

מנהגות

שיעון דודק חיומי בדרך קצרה

לע"נ רבינו ישראל מאיר בן רבי

אריה זאב הכהן זיע"א

הערוך והנצחתו טל 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 319 פרשת כי תבא תשע"ח

מנחות כא- כז

שאינן הוכחה שמין במינו לא בטל כי זה לא מתבטל בגלל שעולים לא מבטלים, אך יש לומר שאם היו חולקים בעולים שהם לא מין במינו היה ניתן להוכיח על עולים אך הפסוק מדבר במין במינו משמע שזה הסיבה שאינו בטל, אך קשה שניתן לומר שגם לר' יהודה צריך את שניהם שער שיהיה מין במינו ועולים זה לא מתבטל.

יש להוכיח מדברי ר' יהודה במשנתו שאם התערבה מנחת כהנים במנחת כהן משיח היא פסולה שאחת בלילתה עבה והאחרת רכה וכן בולעות זו מזו, ולכאורה מה הנ"מ הרי זה מין במינו ואינו בטל וא"כ לא היה חסר ממנחת הנסכים,

דף כג ומבאר רבא שר' יהודה סובר שירב שהוא מין במינו ודבר אחר מסלקים את מינו כמי שאינו וממילא אף שנתן שירב במינו רבה ומבטלו.

לר' יוחנן אם הלך שמן במנחת חוטא הוא פסול ולר' מלכתחילה יש לשכשך את מנחת החוטא בשמן ולהעלותו ומה שכתוב לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה היינו שלא יתן עליה כשאר מנחות, ור' יוחנן מקשה ממה שכתוב חטאת חרוב בבבול קירוב ולר' יהודה לא יקירוב ומשעו שהתערב קומץ של מנחת חוטא במנחת נדבה ומשעו שאם נפל שמן במנחת חוטא לא יקירובו, ויש לדחות שמדובר שהתערבה מנחת פרים ואילים במנחת כבשים, אך קשה ששנינו כך להדיא שמנחת פרים ואילים שהתערבה במנחת כבשים וחורב שהתערב בבבול יקירוב ולר' יהודה לא יקירוב, ויש לומר שהברייתא מפרשת שמנחת פרים ואילים במנחת כבשים היא נקראת חרובה בבבולה.

רבא מסתפק אם מיצה שמן על העצים האם חיבורי עולים הם כעולים או לא ורכינא אמר לרב אבי שנתלקו בזה ר' יוחנן ור' לר' ששנינו שמי שהעלה אבר שאין בו כזית וצמח משלים אותו לכדת לר' יוחנן חייב שחיבורי עולים כעולים ולר' פטור שחיבורי עולים אינם עולים, ויש לומר שהספק הוא גם לר' יוחנן שהוא דיבר על עצם שהוא מן הבשר אך העצים אינם ממין המנחה והנסכים הוא גם ר"ל שפטור בעצם כי הוא יכול לפרוש ואם פרש אין מצוה להחזירו אבל שמן שאינו יכול לפרוש לא, או שגם בזה פטר ר"ל, ונשאר בתיקון.

משנה שתי מנחות שלא נקמצו והתערבו זו בזו אם יכול לקומץ מכל אחת בפני עצמה כשרות ואם לא הן פסולות, אם התערב קומץ במנחה שלא נקמצה לא יקטיר ואם הקטיר מי שנקמצה עולה לבעלים והאחרת לא עולה לבעלים, אם התערב הקומץ בשירייה או בשירייה בהרתה לא יקטיר ואם הקטיר זה עולה לבעלים. **גמרא** רב חסדא אומר שנבלה בטלה בשחוטתה כי השחוטתה לא יכולה להעשות נבלה ואם התערב שחוטתה נבלה לא בטלה כי הנבלה יכולה להיות מותרת כשחוטתה אם היא חסריה שטומאה פורחת ממנה, ור' חנינא אומר שירב שיכול להעשות כמיהו אינו בטל ודבר שלא יכול להעשות כמיהו אינו בטל ולכאורה לרבנן הם לא יחלקו שהרי הם סבורים שבעולים לא מתבטלים זה בזה אך מין במינו בטל, ולר' יהודה **עמוד ב** הולכים אחר המראה וזה מין במינו ויש לומר שהספק הוא לר' חייא שאמר שנבלה ושחוטתה בטלות זו בזו, ולכאורה לרבנן דרבי ישביטל שהרי שישתם עולה לא מבטלה זה את זה אך מה שאר מין במינו בטל ולר' יהודה כל מין במינו לא בטל, ויש לומר שר' יהודה לא בטל רק מה שיכול להיות ממות ומה שלא יכול להיות כממותו בטל, ונחלקו שרוב חסדא סובר הולכים אחר המבטל ולר' חנינא הולכים אחר המתבטל, ולכאורה ניתן להוכיח ממשנתו ששנינו שתי מנחות שלא נקמצו והתערבו זו בזו אם יכול לקומץ מכל אחת בפני עצמה כשרות ואם לא פסולות והרי שקומץ מאחת השאר נעשה שירייה כשירייה לא מבטל את מה שלא נקמץ ולרבנן אמנם עולים לא מבטלים זה את זה אך מין במינו בטל וא"כ זה לדעת ר' יהודה והו מובן לדעת רב חסדא שהולכים אחר הבטל שיכול להיות כמו המבטל ושקומץ מהשני זה נעשה שירייה כמו האחר אך לרב חסדא שהולכים אחר המבטל קשה הרי השירייה לא מבטל לחזור להיעשות בטל, וא"כ רב חסדא לא כדעת ר' חייא והוא יבאר כדברי ר' זירא שנאמר הקטרה בקומץ ובשירייה וכמו שבהקטרה שנאמרה בקומץ הקומץ לא מבטל את חבירו כך ההקטרה שנאמרה בשירייה הם לא מבטלים את הקומץ, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם התערב קומץ במנחה שלא נקמצה לא יקטיר ואם הקטיר מה נקמצה עלתה לבעלים וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים והקומץ לא מתבטל בטל, ולרבנן צריך להתבטל שמין במינו בטל וא"כ זה לדעת ר' יהודה וזה מובן לרב חסדא שהולכים אחר המבטל שהוא יכול להיות כמו הבטל שהרי מכל קצת ניתן לקומץ וזה מין במינו שלא בטל אך לר' חנינא שהולכים אחר הבטל א"כ מדרוב בטל הקומץ הרי הוא לא יכול לחזור לטבלו וא"כ זה לא כדעת ר' חייא, ויש לומר שניתן לכאור דברי ר' זירא, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם התערב קומץ בשירייה חבירה לא יקטיר ואם הקטיר היא לא עלתה לבעלים והרי המבטל לא יכול להעשות כמו הבטל והשירייה לא מבטלים את הקומץ ולרבנן דאכל מין במינו וא"כ זה כר' יהודה, וגם כן ניתן לבאר כדברי ר' זירא שגם בהקטרה שנאמרה בשירייה הקומץ לא מבטל את חבירייה והם לא מבטלים את הקומץ, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם התבלה בקצח או בשמעומו או בכל מיני תבלין כשרה שהיא מצה אלא שהיא נקראת מצה מתבולת ולא לכאורה משמע שהיא הרבה חלה תבלין ותר ממנה וזה מובן למ"ד שהולכים אחר הבטל שיכול להעשות כמו המבטל לכשתתעפש היא תהיה כתבלין אך אם הולכים אחר המבטל הרי התבלין לא יכול להעשות מצה, ויש לומר שמדובר שלא הרבה לה תבלין שירובה היא מצה ולא בטלה וכך מדרוב ממה שכתוב מצה היא אלא שהיא נקראת מצה מתבולת.

כשעלה רב כהנא מבבל לא"י הוא מצא שבני ר' חייא אמרו שאם חילק עשרון והניחו בביסא, **דף כד** וטבול יום נגע באחד מהם שהרי שנינו שהכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש וזה דוקא כשהם נוגעים זה בזה אך כשאדם נוגעם לא או שאין הברל, אמר להם רב חסדא וכי שנינו לר' חזבה ר' שנינו כלי מצרף והיינו כל שהוא, והם שאלו מה הדין אם הושיט טבול יום את אצבעו ביניהם אמר להם שאין כלי חרס מטמא מאוירי ולא דבר אחר, אח"כ שאל רב כהנא מה הדין אם יכילים לקומץ מזה על זה האם הציורף מועיל מדאורייתא או רק מדרבנן אמרו לו לא שמענו ושמענו כיצוא שני ששנינו של מנחות שלא נקמצו והתערבו זו בזו אם יכול לקומץ מזו בפני עצמה ומזו בני עצמה כשרות ואם לא פסולות וכשיתבטל לקומץ זה כשרות אך שמה שעירב לא נגע ורבא אומר שניתן להעמיד בגושים מחולקים שעשויים כמסרק ורבא הוכיח ממה ששנינו על פסוק הרים ממנו מחמוריה שלא יביא עשרון בשני כלים וקומץ משמע שבכלי אחד כשני כלים הוא יכול לקומץ, ואבי רוחא ששני כלים הכוונה שחקק מדה קטנה בתוך גדולה שאף שהם מעורבים למעלה אך בתוך המדה מפקים מחיצותיה אך כלי אחד כשני כלי קטנים עריבה של התרנגולים יש נגיעה אך כאן כשלא נגע כלל יש להסתפק.

ר' ירמיה מסתפק כשיש צירוף כלי חיבור מים שמה ששנינו שכלי מצרף מה שבתוכו זה רק מה בתוכו ולא מה שבחוץ או ששנין זה מחובר זה חיבור זה יש להסתפק בשיעור חיבור מים וצירוף כלי והטבול יום נגע מבחוץ כשכלי מצרף רק בנגיעה בתוכו ולא בנגע בחוץ או שאין הברל, ונשאר בתיקון.

רבא מסתפק אם חילק עשרון ונטמא חלקו ואח"כ הניחו בביסא וטבול יום נגע באותו טמא האם אומרים שהוא כבר שבע טומאה ולא יקבל טומאה נוספת, **עמוד ב** ואבי מוכיח שלא אומרים שבע לו טומאה שהרי שנינו שאם סדין נטמא מדרס ועשאו וילון הוא נטהר מהמדרס אך הוא טמא מגע מדרס ור' יוסי שאל וכי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם יגע בו הזב הוא טמא ואפילו בסוף ולא אומרים שהוא כבר שבע טומאה, ורבא דחה שמי אמר שהזב נגע אחר

דף כא יש לבאר שאם הברייתא היא כרבי מיעטו נסכים ולא עצים, ששנינו שהם והעצים והקטורת לא טעונים מלח, ולרבי קשה ממצים ולרבנן קשה מקטורת, ויש לפרש שהברייתא הזו היא כדעת ר' ישמעאל בן ר' יוחנן כן ברוקה שלמד במלח מה הפרט מפורש דבר שהיא מקבל טומאה ועולה לאישים והוא על מזבח החיצון להוציא עצים שאינם מקבלים טומאה, ולהוציא דם ויין שאינם עולים לאישים, ולהוציא מלח וטלחה שהיא לא ניתנת מזבח החיצון, אך קשה שמשעו שרק בגלל שהתורה מיעטה דם אין בו מלח ולולא זה היינו אומרים שהדם צריך מלח ולכאורה כשמלחו הוא יצא מתורת דם, כמו שזעירי אמר בשם ר' חנינא שדם שבישלו אינו עובר עליו, ורב יהודה אמר בשם רב שדם שמלחו אינו עובר עליו, ורב יהודה עצמו אמר שאם צלה אברים והעלם איה בהם משום ריה ניחות, ויש לומר שהיינו אומרים שיתן בו מעט מלח למצוה בעלמא, קמ"ל שלא יתן בו מלח.

כשאמר רבא את דברי זעירי על דם שבישלו הקשה לו אביי ממה ששנינו שאם הקפה את הדם ואכלו או שהמחה חלב וגמעה חיב, ויש לומר שאם הקפה באור לא יעבור עליו כי אינו חוזר לקדמותו ואם הקפה בחמה הוא עובר עליו כי הוא חוזר לקדמותו, אך קשה שגם בהקפה בחמה נאמר שכיון שהוא נדחה מתורת מלח הוא נדחה לגמרי שהרי מני שאל את ר' יוחנן בדם שקרש ואכלו אם חייב משום דם ור' יוחנן אמר שכיון שהוא נדחה מהמזבח הוא לא חוזר לקדמותו, ורבא שתק ואמר אביי שאולי ניתן לחלק שבחטאות החיצונות כשר לתת דם שעמד בחמה ולכן עובר עליו אך בחטאות הנשרפות לא יעבור עליו, אמר רבא הזכרתי את מה שאמר רב חסדא שאם קרש דם חטאות ואכלו חייב כי התורה אמרה ולקח נתתן והדם הזה עדיין שייך בליקחה ונתתה וכן דם חטאות פוגעיות שקרש ואכל פטור כי לא שייך בו טבילה והוא, ורבא עצמו סובר שגם בפגעייה חייב עליו כיוון שנבנה ראו בחטאות החיצונות.

רב גידל אמר בשם זעירי שדם חוצץ בין לח ובין יבש ויש להקשות ששנינו שדם דיו דבש וחלב יבשים חוצצים ולחים לא חוצצים, ויש לומר שאם הוא נסרך וכבר אינו לח לגמרי הוא חוצץ ואם הוא לח שאינו נסרך הוא חוצץ.

מהפסוק תמלח ומיניו כדברי הברייתא שאין לומר תבונהו את הדם ע"י המלח כי כתוב תמלח ואין לומר שמספיק לטבול במי מלח שכתוב במלח וכתוב ולא תשביח מלח שיש להביא מלח שאינו שובת והוא נמצא בכל עת והיינו מלח סודמית, ואם לא מצא מלח סודמית יביא מלח אסתורקנית מהקרקע שכתוב תקריב מלח מקום ואפילו בשבת ואפילו בטומאה.

רבא בר עולא מבאר שתבונהו הכוונה שישמו בו כשיעור ששמים תבן בטיט, ואביי מקשה א"כ היה צריך לומר יתבונהו ואביי מביא שנינו אומרים שיעשו כבנין, ורבא הקשה שא"כ היה צ"ל לומר יבננו, ורבא מבאר שחייב אומרים וביאור רב אשי שהוא שיעור שיתן טעם כמו בינה לכן כתוב ימלח, והוא מביא את האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו עוד מלח ומעלה, ואביי אומר שמספיק כן גם למליחה של קדרה.

עמוד ב **שנו בברייתא** שמועלים במלח שלל האבר, ומה שלל הכבש ובראשו של המזבח לא מועלים ורב מתנה אמר שלומדים את זה מהפסוק והקרבכם לפני ה' והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עולה לה' והיינו שאבר עם מלחו נקרא עולה.

שנינו שהכהנים יכולים להנות מהמלח והעצים ואמר שמואל שמוטר רק לקרבנם אך לא לאכילה ולכאורה לקרבנם הכוונה לקרבן בעלמא ולאכילה הכוונה לאכילת הקרבן הרי ודאי מותר לאכול בו שהרי אם מותר לתת את המלח למליחת עורות קדשים כ"ש שמוטר לאכילת קדשים ששנינו שהמלח נתון בג' מקומות. א. בלשכת המלח ששם מולחים עורות קדשים. ב. על גבי הכבש ששנינו מולחים את האברים. ג. בראשו של מזבח ששם מולחים את הקומץ והקטורת והלבונה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף, אלא יש לבאר לקרבנם היינו לאכילת הקרבן ולאכילה הכוונה אכילת חולין אך לכאורה זה פשוט שאסור להביא חולין לשם, ויש לומר שכיון ששנינו שהכהנים אוכלים עם הקודש חולין ותורמה כדי שיאכל על השופע כו"כ זה נוגע בהם מלח של קדשים, ורבינא הוכיח כן שאם נאמר שיקרבנם הכוונה למלוח ומותר רק בתנאי ב"ד ולולא כן אסור וזה ק"ו שאם לישראל מותר כ"ש שמוטר להכהנים ששנינו שאין לומר שמי שהתנדב מנחה יביא מלח מביטו כמו שהאומביא מביטו את הלבונה, ויש ללמוד מחדש שהתורה אמרה הבא מנחה והבא לבונה וכמו הוא מביא לבונה מביתו כך יביא את המלח מביתו או שנאמר שהתורה אמרה הבא מנחה והבא מלח וכן עצים וכו' שהעצים הם משל היצור כך המלח משל ציבור ועדיף ללמוד דבר שנוהג בכל הובחים מדבר שנוהג בכל הובחים וזה לבונה שזה נוהג בכל הובחים, או שנלמד מלח שבה עמה ככלי אחד מלבונה שבה עמה ככלי אחד, לכן צריך ללמוד ממה שכתוב ברית מלח עולם או שכל הובח בלחם הפנים מאת בני ישראל ברית עולם כמו ששם שזה מהציבור כל המלח משל הציבור, ורב מודקי אמר לרב אשי שרש שישא בר רב אידי חרין שזה כדעת בן בוכרי שר' יהודה אמר ששנינו שוקל הוא חוטא אך הכהנים דרשו את הפסוק וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל ואם העומר ושתי הלחם ולחם הפנים הם משלהם אין ניתן לאכלם, ולדעת בן בוכרי יש לומר שכיון שלמלחיה אינו חייב להביאו א"כ גם כשזוהא מביא אותו הוא חוטא שהוא מכניס חולין לעולתה, ויש לומר שהיא מביא ומסור לציבור,

דף כב והיינו אומרים שהתורה זכתה לישראל כי הם נתנו משקליהם ללשכה אך להכהנים שלבן בכורי אין לשכה לא זכתה להם התורה, קמ"ל שכן.

העצים באים משל ציבור ולומדים כמו שר"א בן ר"ש דרש שאין לומר שהמתנדב עולה היא עצים מביתו כמו שהיא מביא נסכים מביתו שכתוב על העצים אשר על האש אשר של המזבח וכמו שהמזבח משל ציבור כך העצים והאש משל ציבור, ור"א בן שמוע למד שכמו שבמזבח מדובר שלא השתמשו בו כלל להדיות כך עצים ואש שלא השתמש בהם הדיות והתנאים נחלקו שר"א בן שמוע צריך דוקא שהמשקלים החדשים ולר"א בן ר"ש לא צריך חדשים, ויש להקשות וכי לא ניתן להשתמש שהמשקלים החדשים הרי כתוב וימרו ויאמרו אלה דוד יקח וישל אדוני המלך הטוב בעיניו ראה הבקר לעולה והמורגיים וכלי הבקר לעצים, ויש לומר שמדובר עם בחדשים שהיו עדיין לא השתמש בהם, ועולא פירש שמורגיים זה מיטה של טרבל ומבאר רב יהודה שזה הוא עץ דומה לגרס של קורקוסא ויש שישם בו, ואמר רב יוסף ששם פסוק שמורגיים שייך לדישה שכתוב הנה שמתין לקורקוסא חרוץ בעל פיפיות תודש הדיים.

משנה אם התערב הקומץ של המנחה נסכים עם חרתה במנחת כהנים ונסכים וכהן משיח כשרה ור' יהודה סובר שאם התערב נסכים עם מנחת כהן משיח פסולה כי בלילתה עבה והאחרת בלילתה רכה והן בולעות זו מזו. **גמרא** שנינו שאם דם התערב במים אם יש בו מראה דם הוא כשר ואם הוא התערב ביין רואים כאילו הוא מים ואם הוא התערב בדם בהמה וחיה רואים אותו כאילו הוא מים ור' יהודה סובר שדע לא מבטל דם ור' יוחנן אמר שהם נתלקו בפסוק ולקח הכהן מדה הפר ומדה השעיר וידע שדם הפר מרובה משל השעיר וסוכריה רבנן **עמוד ב** שעולים לא מבטלים זה את זה ור' יהודה סובר שלומדים מכלל רק למין במינו שלא בטל, ומה שחכמים הוכיחו לעולים ולא מטעם שזה מין במינו שא"כ היו נחלקים בכל מין במינו והם נחלקו בעולים שהסיבה היא בעולים שלא מבטלים זה את זה, אך קשה שניתן לומר שמצד שני הסיבות זה לא מתבטל ולא מספיק סיבה אחת, וכן יש להקשות בדעת ר' יהודה

